

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

13.05.2015

м.Київ

№ 123

Про Національну доповідь
«Інноваційна Україна 2020»

Заслухавши та обговоривши доповідь академіка НАН України В.М.Гейця про основні положення Національної доповіді «Інноваційна Україна 2020», Президія Національної академії наук України відзначає, що в останні десятиріччя проблеми формування та реалізації інноваційної політики все більше актуалізується, оскільки у сучасному світі саме інновації стають основою прискореного соціально-економічного розвитку.

На сьогодні інноваційна політика стала інтегральною складовою загальнодержавної політики найбільш розвинених та успішних країн світу. У цих країнах та на рівні міждержавних об'єднань на кшталт ЄС сформувалися та постійно удосконалюються механізми управління інноваційною та науково-технічною діяльністю, які забезпечують набуття конкурентних переваг на світових ринках та вирішення складних соціальних, екологічних та політичних проблем сучасності.

У цьому контексті ситуація в інноваційній сфері в Україні є вкрай небезпечною. У роки незалежності в країні практично не велась цілеспрямована інноваційна політика. Більше того, рівень інноваційної активності підприємств значно знизився, Україна втратила цілі сектори високотехнологічних виробництв, конкурентоспроможність більшості вітчизняних компаній залишається невисокою. Витрати на дослідження і розробки, які є важливою складовою інноваційної діяльності, як частка від ВВП, зменшилися за чверть століття приблизно у чотири рази, а за умов скорочення розмірів валового внутрішнього продукту реальне скорочення фінансування науки в Україні було ще значнішим.

Підготовка представленої доповіді зумовлена актуальністю проблем інноваційного розвитку, необхідністю якнайшвидшої зміни існуючих засад економічного розвитку та створення умов для активного використання можливостей вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалів.

Сучасна криза продемонструвала всю небезпеку і безперспективність орієнтації на експортно-сировинну модель розвитку та використання переваг, пов'язаних із відносно низькою вартістю робочої сили. Терміни подолання наслідків кризи і переходу на траєкторію стійкого зростання напряду залежать від того, наскільки будуть задіяні можливості, пов'язані із технологічною модернізацією виробництва та широким використанням інновацій у всіх секторах національної економіки. Інноваційний тип розвитку, у свою чергу, вимагає істотних перетворень в інституційному середовищі ведення бізнесу в Україні, формування сприятливого інноваційного клімату, активізації досліджень і розробок, здійснення прориву у сфері застосування сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. Лише за умови підвищення уваги до питань інноваційного розвитку країна буде в змозі подолати серйозне відставання за рівнем інноваційної активності підприємств порівняно з розвиненими країнами світу і, насамперед, своїми сусідами – країнами ЄС.

У підготовленій доповіді дана оцінка стану інноваційної сфери в Україні, визначені найактуальніші проблеми і бар'єри, що гальмують інноваційну діяльність, а також обґрунтовані стратегічні напрями інноваційного розвитку держави й розроблені конкретні пропозиції щодо його стимулювання в умовах подальшої інтеграції України у світовий (і європейський) економічний та науково-технологічний простір.

У підготовці Національної доповіді взяли участь Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Інститут демографії та соціальних досліджень ім.М.В.Птухи НАН України, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, а також фахівці Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, Центру інтелектуальної власності і передачі технологій НАН України, міністерств освіти і науки та економічного розвитку і торгівлі України, Українського інституту науково-технічної та економічної інформації та ін. У доповіді наведені узагальнені результати наукових досліджень, отримані під час виконання у 2014 році дослідних проектів установ НАН України у галузі соціогуманітарних наук.

Завдяки аналізу стану інноваційного та науково-технічного потенціалу України й опрацювання пропозицій щодо стимулювання інноваційної активності у національній економіці з'ясовано потенціальні наслідки реалізації тих чи інших заходів і здійснено прогнозні оцінки їхнього впливу на хід соціально-економічних перетворень.

Особливо важливою у доповіді є оцінка наявного науково-технічного та інноваційного потенціалу у пріоритетних напрямках науково-технологічного розвитку та вирішення проблеми підвищення ролі наукових досліджень і розробок у контексті активізації міжнародної співпраці у цій сфері.

Вирішення завдань переходу на інноваційний шлях розвитку вимагає, зокрема від НАН України, здійснення системних аналітичних досліджень і відповідних прогностичних оцінок, особливо в частині виявлення можливостей і напрацювання пропозицій щодо ефективного використання та послідовного нарощування потенціалу національної інноваційної системи. Тематика, зміст й методичний інструментарій цих досліджень повинні визначатися насамперед потребами суспільної практики і мати як суто науковий, так і практичний аспекти.

На реалізацію багатьох з перелічених завдань спрямована Концепція розвитку Національної академії наук України на 2014–2023 роки. Особлива увага також має бути приділена виконанню завдань, покладених на НАН України дорученням Кабінету Міністрів України від 31.03.2015 № 7773/1/1-15 до постанови Верховної Ради України від 11.02.2015 № 182-VIII «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави», зокрема в частині внесення змін до низки законодавчих актів, що регулюють науково-технічну та інноваційну діяльність, і розроблення пропозицій щодо посилення інноваційної спрямованості економічної політики Уряду при підготовці Стратегії розвитку України на інноваційній основі на тривалу перспективу (понад 20 років).

Складність і системний характер проблем інтенсифікації інноваційних процесів зумовлює необхідність розроблення організаційно-економічного механізму формування інноваційної стратегії держави на основі передусім використання можливостей реалізації потенціалу вітчизняної науки, зокрема академічної, з позицій необхідності створення умов для широкого застосування інновацій у різних секторах економіки.

Формування стратегії інноваційного розвитку передбачає радикальні зрушення у парадигмі розвитку і відповідає завданням євроінтеграції України.

Доповідь визначає шляхи реалізації завдань, пов'язаних із формуванням засад для створення сучасної національної інноваційної системи та ширшого використання інновацій в економіці, що, зокрема, відповідає і основним положенням Концепції розвитку Національної академії наук України на 2014–2018 роки.

Враховуючи зазначене та беручи до уваги безумовну важливість реалізації поставлених у Національній доповіді «Інноваційна Україна 2020» завдань, Президія НАН України постановляє:

1. Схвалити підготовлену Секцією суспільних і гуманітарних наук НАН України Національну доповідь «Інноваційна Україна 2020».

2. Державній установі «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (академік НАН України В.М.Геєць) у десятиденний термін доопрацювати доповідь із урахуванням висловлених під час обговорення пропозицій і здійснити заходи по її виданню.

3. Надіслати у встановленому порядку Національну доповідь «Інноваційна Україна 2020» Президенту України, до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, зацікавлених центральних та регіональних органів виконавчої влади.

4. Відділенню економіки НАН України (академік НАН України Е.М.Лібанова):

4.1. Організувати презентації громадськості основних положень Національної доповіді, зокрема через засоби масової інформації.

4.2. Розмістити повнотекстовий електронний варіант Національної доповіді «Інноваційна Україна 2020» на веб-порталах НАН України, Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського та Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

5. Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України (академік НАН України С.І.Пирожков) продовжити практику підготовки щорічних національних доповідей з найактуальніших проблем соціально-економічного, суспільно-політичного та соціокультурного розвитку країни і суспільства.

6. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на Секцію суспільних і гуманітарних наук НАН України (академік НАН України С.І.Пирожков) та Науково-організаційний відділ Президії НАН України.

Президент
Національної академії наук України
академік НАН України

Б.Є.Патон

Головний учений секретар
Національної академії наук України
академік НАН України

В.Л.Богданов